

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 76/22
V Lucemburku dne 5. května 2022

Rozsudek ve věci C-83/20
BPC Lux 2 a další

Portugalská právní úprava, která je základem pro opatření k řešení krize Banco Espírito Santo, je slučitelná s právem na vlastnictví

Portugalsko neohrozilo dosažení výsledku stanoveného směrnicí o ozdravných postupech a řešení krize úvěrových institucí tím, že před uplynutím lhůty k jejímu provedení provedlo tuto směrnicí pouze částečně

Banco Espírito Santo SA (dále jen „BES“) byla jednou z hlavních úvěrových institucí portugalského bankovního systému. Vzhledem k její finanční situaci a vážnému riziku neplnění závazků vůči ní přijala Banco de Portugal (Portugalská centrální banka) dne 3. srpna 2014 rozhodnutí o řešení krize (dále jen „opatření k řešení krize“). Toto opatření, které bylo přijato na základě vnitrostátní právní úpravy v oblasti řešení krize úvěrových institucí¹, ve znění nařízení s mocí zákona ze dne 1. srpna 2014², vedlo ke zřízení překlenovací banky Novo Banco SA, na kterou byla převedena určitá aktiva, pasiva, podrozvahové položky a aktiva spravovaná BES.

Žalobci ve sporu v původním řízení (dále jen „BPC Lux 2 a další“) jsou držiteli podřízených dluhopisů vydaných BES. Massa Insolvente držela přímo a nepřímo podíly na základním kapitálu BES. BPC Lux 2 a další, jakož i Massa Insolvente napadly u vnitrostátních správních soudů opatření k řešení krize a v této souvislosti zejména tvrdily, že toto opatření bylo přijato v rozporu s unijním právem.

Portugalský nejvyšší správní soud, k němuž posledně uvedení podali dva kasační opravné prostředky, měl pochybnosti o slučitelnosti vnitrostátní právní úpravy, na jejímž základě bylo přijato opatření k řešení krize BES, s unijním právem, zejména se směrnicí 2014/59³ a článkem 17 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“)⁴, z důvodu neprovedení celé řady požadavků stanovených v této směrnicí.

Tento soud se kromě toho tázal, zda portugalský zákonodárce mohl přijetím nařízení s mocí zákona ze dne 1. srpna 2014 vážně ohrozit výsledek stanovený směrnicí 2014/59⁵, když tuto směrnicí před uplynutím lhůty pro její provedení dne 31. prosince 2014 provedl pouze částečně.

Soudní dvůr ve svém rozsudku rozhodl, že vnitrostátní právní úprava, na jejímž základě bylo přijato opatření k řešení krize BES, je slučitelná s čl. 17 odst. 1 Listiny. Mimoto má za to, že pouze částečné provedení některých ustanovení směrnice členským státem před uplynutím lhůty pro její provedení nemůže v zásadě vážně ohrozit dosažení výsledku stanoveného touto směrnicí.

¹ Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Financeiras (obecný režim úvěrových institucí a finančních společností), ve znění nařízení s mocí zákona č. 31-A/2012 ze dne 10. února 2012.

² Nařízení s mocí zákona č. 114-A/2014 ze dne 1. srpna 2014.

³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU ze dne 15. května 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků a kterou se mění směrnice Rady 82/891/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU a 2013/36/EU a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 648/2012 (Úř. věst. 2014, L 173, s. 190).

⁴ Článek 17 Listiny zaručuje ochranu práva na vlastnictví.

⁵ Na základě zásady zakotvené v judikatuře vyplývající z rozsudku ze dne 18. prosince 1997, Inter-Environnement Wallonie, [C-129/96](#) (viz TZ č. [80/97](#)), týkající se povinností členských států během doby pro provedení směrnice.

Závěry Soudního dvora

Úvodem zkoumá Soudní dvůr použitelnost dovolávaných ustanovení směrnice 2014/59⁶ na spor v původním řízení. V tomto ohledu uvádí, že lhůta pro provedení této směrnice uplynula dne 31. prosince 2014. Z toho vyplývá, že ke dni přijetí dotčeného opatření k řešení krize dne 3. srpna 2014 tato lhůta k jejímu provedení neuplynula. Poté, co Soudní dvůr připomněl svou ustálenou judikaturu v dané oblasti⁷, uvádí, že se žalobci v původním řízení nemohou před předkládajícím soudem dovolávat ustanovení směrnice 2014/59, jelikož nejsou použitelná na spor v původním řízení.

Stran použitelnosti článku 17 Listiny Soudní dvůr připomíná, že podle jejího čl. 51 odst. 1 jsou její ustanovení určena členským státům, výhradně pokud uplatňují právo Unie. Soudní dvůr nejprve uvádí, že cílem nařízení s mocí zákona ze dne 10. února 2012 je provedení jednoho ze závazků přijatých Portugalskou republikou v rámci memoranda o porozumění uzavřeného se společnou misí Evropské komise, Mezinárodního měnového fondu (MMF) a Evropské centrální banky (ECB) o podmínkách hospodářské politiky, a že nařízení s mocí zákona ze dne 1. srpna 2014 představuje opatření k částečnému provedení směrnice 2014/59, a poté konstatuje, že v tomto ohledu dochází k uplatňování unijního práva ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny, takže její ustanovení jsou použitelná na spor v původním řízení.

V této souvislosti Soudní dvůr uvádí, že čl. 17 odst. 1 Listiny obsahuje tři odlišné normy. První, která je vyjádřena v první větě a má obecnou povahu, konkretizuje zásadu respektování vlastnictví. Druhá, která je uvedena ve druhé větě tohoto odstavce, se týká zbavení majetku a podřizuje je určitým podmínkám. Třetí norma obsažená ve třetí větě uvedeného odstavce pak přiznává státům pravomoc zejména regulovat užívání majetku v míře nezbytné z hlediska obecného zájmu. Soudní dvůr dodává, že se však nejedná o pravidla, která by postrádala vzájemnou spojitost, jelikož druhé a třetí pravidlo se týkají zvláštních příkladů zásahu do práva na vlastnictví a musí být vykládána ve světle zásady zakotvené v prvním z těchto pravidel.

V tomto rámci se Soudní dvůr zaprvé zabývá otázkou, zda je čl. 17 odst. 1 Listiny⁸ použitelný na omezení práva na vlastnictví takových akcí nebo dluhopisů obchodovatelných na kapitálových trzích, o které se jedná v projednávané věci. Poté, co uvedl, že se ochrana zaručená tímto ustanovením týká práv majetkové hodnoty, z nichž s ohledem na dotčený právní řád plyne právní postavení umožňující nositeli těchto práv jejich nezávislý výkon na svůj účet, konstatuje, že je tomu tak v případě těchto akcí nebo dluhopisů obchodovatelných na kapitálových trzích. Soudní dvůr dále poznamenává, že uvedené akcie nebo dluhopisy byly získány legálně. Z toho vyplývá, že spadají do působnosti čl. 17 odst. 1 Listiny.

Zadruhé má Soudní dvůr za to, že opatření k řešení krize přijaté v souladu s takovou vnitrostátní právní úpravou, jako je úprava dotčená ve věci v původním řízení, nepředstavuje zbavení majetku ve smyslu čl. 17 odst. 1 druhé věty Listiny. Konstatuje totiž, že toto opatření k řešení krize nestanovilo zbavení majetku nebo formální vyvlastnění dotčených akcí nebo dluhopisů. Uvedené opatření konkrétně nezbavilo nuceně, v plném rozsahu a s konečnou platností držitele těchto akcí nebo těchto dluhopisů práv z nich plynoucích.

Zatřetí to nemění nic na tom, že přijetí opatření k řešení krize v souladu s právní úpravou dotčenou ve věci v původním řízení, která stanoví zejména převod aktiv úvěrové instituce na překlenovací banku, představuje právní úpravu užívání majetku ve smyslu čl. 17 odst. 1 třetí věty Listiny, která může zasáhnout do vlastnického práva akcionářů úvěrové instituce,

⁶ A sice článků 36, 73 a 74 směrnice 2014/59.

⁷ Výše uvedený rozsudek Inter-Environnement Wallonie; rozsudky ze dne 17. ledna 2008, Velasco Navarro, [C-246/06](#), jakož i ze dne 27. října 2016, Milev, [C-439/16 PPU](#).

⁸ Podle čl. 17 odst. 1 Listiny má každý právo vlastnit zákonně nabytý majetek, užívat jej, nakládat s ním a odkazovat jej. Nikdo nesmí být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu, v případech a za podmínek, které stanoví zákon, a při poskytnutí spravedlivé náhrady v přiměřené lhůtě. Užívání majetku může rovněž být upraveno zákonem v míře nezbytné z hlediska obecného zájmu.

jejichž hospodářské postavení je dotčeno, a vlastnického práva věřitelů, jako jsou držitelé dluhopisů, jejichž pohledávky nebyly převedeny na překlenovací banku.

Jak vyplývá ze znění tohoto ustanovení, užívání majetku může být upraveno zákonem v míře nezbytné z hlediska obecného zájmu. Po postupném zkoumání podmínek stanovených v tomto ustanovení Soudní dvůr rozhodl, že s **ohledem na prostor pro uvážení, který mají členské státy při přijímání rozhodnutí v hospodářské oblasti, čl. 17 odst. 1 třetí věta Listiny nebrání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, která neobsahuje výslovné ustanovení, jež by zaručovalo, že akcionářům nevzniknou větší ztráty než ty, které by utrpěli, kdyby byla instituce k datu přijetí opatření k řešení krize zlikvidována (zásada *no creditor worse off*).**

Na čtvrtém a posledním místě Soudní dvůr zkoumá otázku, zda částečné provedení některých ustanovení směrnice 2014/59 členským státem do vnitrostátní právní úpravy týkající se řešení krize úvěrových institucí před uplynutím lhůty pro její provedení může vážně ohrozit dosažení výsledku stanoveného uvedenou směrnicí ve smyslu rozsudku Inter-Environnement Wallonie.

Za tímto účelem uvádí, že lhůta k provedení směrnice 2014/59 uplynula dne 31. prosince 2014, takže Portugalské republice nelze vytýkat, že ke dni přijetí opatření k řešení krize, tedy k 3. srpnu 2014, nepřijala ve svém právním řádu opatření k provedení této směrnice. To nemění nic na tom, že **se členské státy, kterým je daná směrnice určena, musí v době běhu lhůty k provedení směrnice zdržet přijímání předpisů, které by mohly vážně ohrozit výsledek stanovený touto směrnicí.** Taková povinnost zdržet se přijímání předpisů, jež se vztahuje na všechny vnitrostátní orgány, musí být chápána jako povinnost týkající se přijetí jakýchkoli opatření, ať již obecných nebo zvláštních, která mohou mít tento negativní účinek. Dále platí, že od data, k němuž směrnice vstoupila v platnost, se soudy členských států musí zdržet v co největším možném rozsahu výkladu vnitrostátního práva, který by mohl vážně ohrozit dosažení cíle sledovaného touto směrnicí po uplynutí lhůty pro její provedení.

V této souvislosti Soudní dvůr připomíná, že je zajisté na vnitrostátním soudu, aby posoudil, zda vnitrostátní ustanovení, jejichž legalita je zpochybňována, mohou vážně ohrozit výsledek stanovený směrnicí, přičemž takové ověření musí být nutně provedeno na základě celkového posouzení s ohledem na všechny politiky a opatření přijaté na území dotčeného státu. **Soudní dvůr má nicméně pravomoc rozhodnout o otázce, zda částečné provedení některých ustanovení směrnice členským státem před uplynutím lhůty pro její provedení může v zásadě vážně ohrozit dosažení výsledku stanoveného touto směrnicí.**

V tomto ohledu Soudní dvůr nejprve uvádí, že již rozhodl, že členské státy mají možnost přijímat přechodná ustanovení nebo provést směrnici postupně. V takových případech by nesoulad přechodných ustanovení vnitrostátního práva s touto směrnicí nebo neprovedení některých ustanovení směrnice nutně neohrožovaly dosažení výsledku stanoveného touto směrnicí. Soudní dvůr má totiž za to, že v takovém případě by takového výsledku mohlo být ještě dosaženo definitivním a úplným provedením uvedené směrnice ve stanovených lhůtách.

Dále konstatuje, že povinnost zdržet se jednání, na kterou odkázal zejména v bodě 45 rozsudku Inter-Environnement Wallonie, musí být chápána tak, že se týká přijetí jakéhokoliv obecného a zvláštního opatření, které by mohlo vážně ohrozit dosažení výsledku stanoveného dotčenou směrnicí. **Vzhledem k tomu, že cílem přijetí opatření členským státem je provedení, byť jen částečné, unijní směrnice, a toto provedení je správné, nelze mít za to, že přijetí takového částečného prováděcího opatření může mít takový negativní účinek, jelikož nutně sbližuje vnitrostátní právní úpravu se směrnicí, kterou tato právní úprava provádí, a přispívá tak k dosažení cílů této směrnice.**

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) rozsudku se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499